Besvarelse af 10-dages forespørgsel fra Berit Rousing (S) vedr. synkebesvær

Sundhed og Omsorg
Staben for Politik, Udvikling og Kommunikation
Aarhus Kommune

Ledelsesbetjening
Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 41 87 38 41

Sagsbehandler:
Kristine Dalgaard Andersen

Sundhed og Omsorg har den 5. november 2026 modtaget en 10-dags forespørgsel fra Berit Rousing (S) vedr. synkebesvær hos borgere både på plejehjem og i eget hjem. Der er blevet bedt om en forklaring på, hvordan Aarhus Kommune hjælper borgere med synkebesvær, samt der hvad kan forbedres på området.

Spørgsmål 1: Hvordan arbejder kommunen for nuværende helt konkret på at udvikle mere velsmagende, velduftende og appetitligt udseende mad til borgere med synkebesvær?

Siden 2025 har de kostfaglige medarbejdere, som laver mad på plejehjem og dagcentre, fået undervisning i viden om og produktion af dysfagikost (det varme måltid). Dysfagikost er mad og drikke, der er tilpasset personer med tygge- og synkebesvær. Undervisningen er obligatorisk, og omfatter fremadrettet nyansatte kostfaglige medarbejdere på plejehjem og dagcentre.

Undervisningen har fokus på, hvordan kostfaglige medarbejdere selv kan producere og tilpasse dysfagimenuer, med udgangspunkt i de råvarer de i forvejen arbejder med, og hvor de selv kan sætte præg på smag og udseende.

Til hjemmeboende borgere, som er visiteret til madservice, er der mulighed for at købe dysfagimåltider hos to leverandører. Sundhed og Omsorg arbejder fortløbende med at give feedback og faglige input til leverandørerne om den videre udvikling af dysfagikosten til hjemmeboende borgere.

Spørgsmål 2: Hvilke udfordringer opleves der med ensomhed og eksklusion som følge af synkebesvær og har kommunen en praksis for, hvordan man afhjælper disse problemer?

Vi ved fra Kost- og Ernæringsforbundet at dysfagi ofte medfører følelse af utryghed, ensomhed og eksklusion. Synkebesvær kan gøre det vanskeligt at deltage i sociale aktiviteter, hvor mad og måltider er omdrejningspunktet. Det kan eksempelvis skyldes utryghed ved at spise sammen med andre eller behov for særlige hensyn til maden.

Plejehjemmene tilstræber at servere ”samme menu” til borgere med dysfagi, for at styrke samvær og fællesskaber omkring måltiderne, samt øge madglæde og livskvalitet. Plejepersonale, ergoterapeut og måltidsværter har en særlig rolle i forbindelse med måltiderne, som også omfatter borgersikkerheden.

Hvis vi i vores kontakt med hjemmeboende borgere bliver opmærksom på en mulig udfordring med ensomhed, forsøger vi i samarbejde at finde et fællesskab, som borgeren ønsker at indgå i.

Spørgsmål 3: Hvordan arbejder Aarhus Kommune i dag med at støtte borgere med synkebesvær til at leve et værdigt liv med fokus på livskvalitet, forebyggelse af ensomhed og inddragelse af civilsamfundet?

Når en borger modtager hjælp fra Sundhed og Omsorg, har vi fokus på borgerens samlede hverdag og livskvalitet. Det omfatter også, om borgeren oplever ensomhed eller har svært ved at deltage i sociale fællesskaber. Vi forsøger så vidt muligt at hjælpe borgeren med at finde løsninger, der passer til den enkeltes ønsker og behov.

I Sundhed og Omsorg har vi blandt andet foreningsbrobyggere. De hjælper borgere ud i foreningslivet og fællesskaber. Brobygningsindsatsen er et individualiseret tilbud, der altid tager udgangspunkt i den enkelte borgers ønsker og udfordringer, herunder synkebesvær. Der tilbydes også følgeskab til aktiviteter i opstartsfasen for at skabe tryghed.

Derudover kan alle borgere i Aarhus Kommune henvende sig til Genlyd, hvis de ønsker hjælp til at blive en del af et fællesskab. Genlyd er en platform, der giver mulighed for at møde nye mennesker i Aarhus. I Genlyd tages der udgangspunkt i den konkrete borgers situation. Måske hjælpes der med at finde fællesskaber, hvor man ikke spiser sammen, eller fællesskaber, hvor der indgår spisning og hvordan der tages hensyn til synkebesvær, så det ikke bliver en barriere for at kunne deltage. Se mere på: https://genlydaarhus.dk/pages/savner-du-faellesskaber

På aarhus.dk ligger der 15 borgeroplæringsvideoer, som giver indsigt i, hvad dysfagi er, og hvordan borgere med dysfagi og deres pårørende kan håndtere dagligdagens udfordringer. For yderligere information, se: Dysfagi.

Spørgsmål 4: Har Aarhus Kommune samarbejder med erhvervslivet og civilsamfundsorganisationer i forhold til udvikling på området? Hvis ja ønskes det beskrevet, hvori dette samarbejde består, samt om der er et potentiale for yderligere samarbejde. Hvis nej ønskes det beskrevet, om der er et potentiale for samarbejde. Det ønskes desuden beskrevet, hvilke konkrete tiltag et samarbejde kan føre til, og hvad det vil kræve at gennemføre dem.

Som nævnt i pkt. 1 samarbejder vi med vores leverandører af madservice omkring udvikling på området.

Aarhus Kommune har et samarbejde med Foreningen for hals-mundhulekræft, og vi informerer relevante borgere om dette netværk. I netværket kan man få viden om bivirkninger og senfølger, erfaringsudveksle og have socialt samvær med andre i samme situation.

For yderligere information, se programmet for aktiviteter i efteråret 2026. Der arrangeres i samarbejde med Folkesundhed Aarhus: Foreningen for hals- og mundhulekræft - program for Aarhus

Der kan være potentiale for at styrke samarbejdet med civilsamfundet og andre relevante aktører om at øge kendskabet til dysfagi og de udfordringer, det kan medføre i hverdagen. Det gælder både blandt borgere, pårørende og i de fællesskaber, hvor måltider ofte spiller en central rolle.

Det kan eksempelvis ske gennem øget information og formidling om synkebesvær eller ved at sætte fokus på emnet i eksisterende aktiviteter og fællesskaber. Formålet vil være at skabe større forståelse for problematikken og understøtte, at borgere med synkebesvær fortsat kan deltage i sociale fællesskaber.

Eventuelle nye initiativer vil skulle udvikles i dialog med relevante samarbejdspartnere og under hensyntagen til de eksisterende rammer og ressourcer.

Spørgsmål 5: Hvordan arbejder Aarhus Kommune i dag med at opspore borgere med synkebesvær, både på plejehjem og i eget hjem? Det ønskes beskrevet, hvordan der følges op fra den første mistanke, til borgeren bliver undersøgt og får den rette hjælp og støtte.

I Sundhed og Omsorg arbejder vi løbende med at styrke medarbejdernes viden og kompetencer, så de kan opdage tegn på underernæring og synkebesvær hos borgerne. Det sker blandt andet gennem introduktionskurser for nyansatte, undervisningsvideoer og særlige kurser målrettet ergoterapeuter.

Derudover har vi ergoterapeuter med særlige kompetencer inden for synkebesvær, som kan hjælpe med at undersøge og vurdere borgernes behov.

Når medarbejdere får mistanke om, at en borger har tygge- eller synkebesvær, kontaktes en ergoterapeut, som undersøger borgeren og vurderer behovet for hjælp og behandling. Hjælpen tilpasses den enkelte borgers behov og kan også omfatte støtte til at håndtere de sociale udfordringer, som synkebesvær kan medføre. Se også besvarelsen af spørgsmål 3 om hjælp til at deltage i fællesskaber.

Metin Lindved Aydin
Rådmand

/

Christian Boel
Direktør